

Asianro 235/00.01.00.00.00/2023

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Viite: Asiantuntijapyyntönne sähköpostilla 8.5.2024

Asia: HE 34/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain, metsästyslain 89 §:n ja kalastuslain 99 ja 108 §:n muuttamisesta

HE 34/2024 vp

Suomen riistakeskus kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esityksestä (HE 34/2024 vp), jolla ehdotetaan muutettaviksi Metsähallituksen erävalvonnasta annettua lakia, metsästyslakia ja kalastuslakia. Metsähallituksen erävalvonnasta annettuun lakiin lisättäisiin säännökset erätarkastajan käskyvallasta ja esitutkinnan turvaamiseen liittyvistä toimivaltuuksista. Lisäksi erätarkastajaan kohdistuva niskoittelu säädettäisiin rangaistavaksi. Lakiin tehtäisiin myös joitakin teknisiä tarkistuksia. Metsästyslain ja kalastuslain sääntelyä muutettaisiin siten, että valvontaviranomaisella olisi nykyistä laajemmat oikeudet tarkastaa, että henkilön saalis ja pyyntivälineet ovat säännösten ja määräysten mukaisia. Esityksen tavoitteena on tehostaa Metsähallituksen erävalvontaa sekä erityisesti metsästys- ja kalastuslainsäädännön noudattamista.

Suomen riistakeskus toteaa, että metsästyksen ja laajemmin ajateltuna erävalvonnan toimintaympäristö on muuttunut voimakkaasti viimeisten vuosikymmenien aikana. Muun muassa valtion maille myönnettävien metsästyslupien kysyntä on kasvanut samalla kun vaeltaminen, retkeily ja muu luonnossa liikkuminen on lisääntynyt niin valtion kuin yksityisten (ja muiden maanomistajien) mailla. Tämä on luonut samalla tarpeita erävalvonnan kehittämiseen etenkin valtion mailla. Yleisesti on tiedossa, että poliisin voimavarat ovat keskittyneet kaupunkeihin ja taajamiin, minkä vuoksi etenkin harvaan asutuilla alueilla erävalvonnasta vastaavien Metsähallituksen erätarkastajien toimintaedellytysten merkitys on entisestäänkin korostunut.

Hallituksen esityksen perusteella metsästys- ja kalastuslain noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisten tarkastusoikeutta laajennettaisiin. Samalla sääntely yhdenmukaistettaisiin metsästys- ja kalastuslain osalta. Lisäksi esityksen mukaan viranomaisella olisi mahdollisuus tietyin edellytyksin tarkastaa, että henkilön mukana olevissa tavaroissa oleva saalis ja pyyntivälineet ovat säännösten ja määräysten mukaisia. Tarkastusta ei kuitenkaan saisi tehdä sen tutkimiseksi, mitä tarkastettavalla on vaatteissaan tai muuten yllään.

Hallituksen esityksen mukaan erätarkastajalla olisi rikoksesta epäillyn kiinniottamisen yhteydessä oikeus ottaa haltuunsa esine pakkokeinolaissa (806/2011) tarkoitettua takavarikointia tai laite-etsintää varten, jos asia ei siedä viivytystä. Erätarkastajalla olisi myös oikeus kieltää pääsy tietylle alueelle, pääsy tietyn tutkittavana olevan kohteen lähelle, esineen siirtäminen tai muu vastaava toimenpide, jos se on tarpeen esitutkinnan

turvaamiseksi. Mainituista toimenpiteistä olisi viipymättä ilmoitettava pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle.

Lisäksi hallituksen esityksessä säädettäisiin erätarkastajan käskyvallasta, koska erätarkastajan toimivaltuuksien käyttäminen edellyttää käytännössä erilaisten täydentävien määräysten antamista. Erätarkastajalla olisi siten oikeus antaa Metsähallituksen erävalvonnasta annetussa laissa tai muussa laissa säädettyä toimivaltuutta käyttäessään yksittäistapauksessa jokaista velvoittavia erävalvontatehtävän toteuttamiseksi tarpeellisia käskyjä ja kieltoja. Tässä yhteydessä huomionarvoista on myös se, että käskyjen ja kieltojen noudattamisen tehostamiseksi niiden laiminlyönti säädettäisiin rangaistavaksi.

Hallituksen esityksessä todetaan, että esityksellä puututaan mm. yksityiselämän (PL 10 §) ja omaisuuden suojaan (PL 15 §) sekä henkilökohtaiseen koskemattomuuteen (PL 7 §). Suomen riistakeskus on havainnut, että näihin liittyvät asiat ovat herättäneet laajaa yleistä keskustelua. Tämän vuoksi Suomen riistakeskus pitää hyvänä, kuten hallituksen esityksessä todetaan, että eduskuntakäsittelyn aikana perustuslakivaliokunta antaisi asiassa lausunnon.

Suomen riistakeskus katsoo, että ehdotettu sääntely tehostaisi erävalvontaa ja lisäisi tiettyihin luonnonvararikoksiin liittyvää kiinnijäämisriskiä merkittävästi. Lisäksi on arvioitavissa, että sääntelyn ennaltaehkäisevä pelotevaikutus edistäisi laajemminkin metsästyksen ja kalastuksen lainmukaisuutta sekä luonnonvarojen kestäväää käyttöä.

SUOMEN RIISTAKESKUS



Sauli Härkönen
Julkisten hallintotehtävien päällikkö